

30.9.2003

Oikeusministeriö
PL 25
00023 VALTIONEUVOSTO

9. 10. 2002
ad 32, 41, 2002
04028:00/2002
davo

LAUSUNTO TYÖRYHMÄN MIESTINNÖSTÄ "IHMISKAUPPA, PARITUS
JA PROSTITUUTIO"

Tervv 2003-453

Terveysvirasto pitäytyy lausunnossaan kannanottoihin terveydenhuollon toimialaan liittyvistä näkökohdista, mikä merkitsee mietinnön esitysten vaikutuksia ensisijaisesti tarttuvien tautien ehkäisyn ja leviämisen kannalta. Terveysviraston organisaatiossa vastuu tartuntatautien ehkäisyyn liittyvän työn koordinoinnista ja tartuntatautien seurannasta on määrätty Pohjoiselle terveystakeskukseksi ja siellä erityisesti kaupungin epidemiologille. Tästä johtuen olemme pyytäneet mietinnöstä lausunnon Pohjoisen terveystakeskuksen johtajalta, terveystjohtaja Päivi Koivuranta-Vaaralta sekä tartuntatautien yksikön johtajalta, kaupungin epidemiologi Timo Rostilalta.

Terveysvirasto viittaa yksityiskohtaisten kannanottojen osalta tämän lausunnon liitteenä oleviin edellä mainittujen henkilöiden lausuntoihin ja toteaa yhtyvän ko. lausunnoissa esitettyihin näkemyksiin.

Lisäksi terveystakesvirasto toteaa, että mietinnössä esitetyillä lain muutoksilla ja erityisesti seksuaalipalvelujen ostamisen kriminalisoinnilla ja nuorten osalta rangaistuksen koventamisella on tärkeä merkitys viestinä yhteiskunnan kielteisestä suhtautumisesta niihin. Tämän myötä ainakin pidemmällä aikavälillä kriminalisointi voi muuttaa ihmisten asenteita prostituutioon nykyistä kielteisemmäksi ja sitä kautta paritus, ihmiskauppa ja seksikauppa- ja turismi vähenevät ja samalla niiden mukanaan tuomat tartuntataudit, mielenterveysongelmat, muut terveydelliset haitat ja yhteiskunnalliset ongelmat vähenevät.

30.9.2003

Lisätietoja antaa hallintolakimies Leena Moisander, puhelin 310 42220.

Matti Toivola
Toimitusjohtaja

Riitta Simoila
kehittämisjohtaja

LIITTEET

- Liite 1 POHJOISEN TERVEYSKESKUKSEN LAUSUNTO OIKEUSMINISTERIÖN TYÖRYHMÄN OSAMIENTINNÖSTÄ
- Liite 2 TARTUNTATAUTIIKSIKÖN LAUSUNTO OIKEUSMINISTERIÖN TYÖRYHMÄN OSAMIENTINNÖSTÄ

16.09.2003

Terveysvirasto
Hallintoläkimes Leena Moisander
PL 6000
00099 Helsingin kaupunki

Viite: "Ihmiskauppa, paritus ja prostituutio" Oikeusministeriön työryhmän osamietintö

LAUSUNTO OIKEUSMINISTERIÖN IHMISKAUPPATYÖRYHMÄN OSAMIENTINNÖSTÄ "IHMISKAUPPA, PARITUS JA PROSTITUUTIO"

Arvioidaan, että Suomessa pääkaupunkiseudulla toimii ainakin 500 ulkomaista prostituoitua. Lisäksi toimintaa on muuallakin maassa. Kaikkiaan Suomessa arvioidaan vuosittain vierailevan 10000 – 15000 prostituoitua. He tulevat pääasiassa Virosta ja Venäjältä, jossain määrin myös Latviasta ja Liettuasta. Lisäksi Suomessa toimii jonkin verran myös kotimaisia prostituoituja.

Prostituutio altistaa harjoittajansa erilaisille seksiteitse leviävien tautien tartunnoille. Lisäksi prostituutioon liittyy usein ruiskutettavien huumeiden käyttöä, jolloin altistuminen veriteitse tarttuville taudeille on merkittävä. Näistä HIV-infektio ja hepatiitti-B tarttuvat myös seksikontakteissa. Sen sijaan hepatiitti-C:n tarttuminen seksin kautta on harvinaista, vaikka se veriteitse huumeneulojen kautta saatuna tartuntana on edellä mainituista kolmesta taudista tavallisin. Lisäksi prostituoidut saavat usein mielenterveydellisiä vaurioita ja kokevat väkivallan uhkaa tai altistuvat konkreettisesti väkivallalle. Etenkin ulkomaiseen prostituutioon Suomessa liittyy kiinteästi organisoitunut paritustoiminta, joka suurimmaksi osaksi on järjestäytyneen rikollisuuden käsissä. Prostituutioon liittyvä paritusrikollisuus ja ihmiskauppa huonontavat prostituoitujen sosiaalista asemaa.

Tartuntatautien leviämisaara Suomessa toimivien prostituoitujen kautta on kuitenkin luultua vähäisempi. Tarkkoja tilastoja asiasta ei ole olemassa, koska hoitotilanteessa mahdollinen prostituutiokontakti usein salataan. Tartuntatautien esiintyvyyttä täällä toimivilla prostituoiduilla on pääkaupunkiseudulla jonkin verran tutkittu ja se on ollut odotettua selvästi vähäisempää. Merkittävästi enemmän tartuntatautien leviämisaaraa näyttäisi lisäävän maamme rajojen yli suuntautuva seksimatkaileminen, eivät niinkään täällä toimivat prostituoidut.

Kaikki sellaiset säännösmuutokset, jotka vähentävät järjestäytynyttä ihmiskauppaa ja paritusrikollisuutta ovat myös terveydelliseltä kannalta tärkeitä ja kannatettavia. Niitä esityksessä on useita kuten paritusta koskevan kriminalisoinnin laajentaminen ja törkeää paritusta koskeva rangaistussäännös. Samoin pakkokeinolain muutokset edistävät paritusrikosten ja ihmiskaupparikosten selvittämistä, joka on myönteistä.

Missä määrin ehdotettu seksipalveluiden oston kriminalisointi voisi vähentää paritusrikollisuutta ja prostituutiota, ei ole helposti arvioitavissa. Seksipalveluiden oston kieltäminen voisi myös aiheuttaa toiminnan siirtymistä "maan alle", jolloin prostituoituina toimivien mahdollisuus saada apua tilanteeseensa saattaa vaikeutua. Toisaalta Ruotsin kokemukset tällaisesta säännöksestä näyttäisivät olevan enemmän myönteisiä kuin kielteisiä. Ruotsin viranomaisten esittämä yleisarvio laista on kuitenkin positiivinen. Ruotsissa

16.09.2003

seksipalveluiden oston kriminalisointi vähensi selvästi katuprostituutiota suurissa kaupungeissa. Ei näkyvän prostituution väheneminen on kuitenkin vaikeasti arvioitavissa. Myös yleinen mielipide Ruotsissa näyttää olevan lakia kannattava.

Seksipalveluiden oston kriminalisoinnin en usko ainakaan merkittävästi vaikuttavan maamme tartuntatautilanteeseen. Toimenpiteen hyödyt tulisivat enemmän muualta. Prostituution väheneminen ja parittajien toiminnan vaikeutuminen lienevät suurimmat odotettavissa olevat myönteiset vaikutukset.

Seksuaalipalveluiden ostaminen nuorelta on jo nykyisessäkin laissa kriminalisoitu. Mietinnössä esitetään rangaistusasteikkoa kiristettäväksi. Tätä pitäisin myönteisenä, koska sillä todennäköisesti on yleisestävää vaikutusta.

Seksuaalipalveluiden myymisen kriminalisointi, jota on myös ehdotettu tasapuolisuuden nimissä tilanteessa, missä ostaminen kielletään, on ongelmallisempaa, koska se voisi entisestään huonontaa prostituoitujen sosiaalista asemaa. Samalla heidän auttamisensa vaikeutuisi, koska he eivät rangaistuksen pelossa enää uskaltaisi hakea apua avoimesti toimivilta tukiorganisaatioilta. Mietinnössä ei esitetäkään seksuaalipalveluiden myymisen kieltoa, mitä pidän järkevänä.

Timo Rostila
kaupunginepidemiologi

Hallintolakimies Leena Moisander
Terveysvirasto
PL 6000
00099 Helsingin kaupunki

Viite: Lausuntopyyntö 19.8.2003

ASIA: Ihmiskauppa, paritus ja prostituutio –nimisen työryhmän mietintö

Työryhmä ehdottaa mietinnössään seksuaalipalvelujen ostamisen kriminalisoimista, paritusta koskevan kriminalisoinnin laajentamista ja ihmiskauppaa koskevien rangaistussäännösten lisäämistä rikoslakiin. Lisäksi komitea ehdottaa rangaistusasteikon korottamista nuorilta ostettavien seksipalvelujen osalta.

Suomessa ihmiskauppa keskittyy lähinnä vain prostituutioon, orjuuttamista tai varsinkaan elinkauppaa ei esiintyne. Kokonaisuutena ihmiskaupan ehkäisyn ja sitä koskevien säädösten tavoitteena on heikomman yksilön ihmisarvon ja -oikeuksien suojeleminen. Näin tarkasteltuna lapsiin ja nuoriin kohdistuvan seksuaalisen hyväksikäytön ja prostituution ankarampi rankaiseminen on erittäin perusteltua ja on toivottavaa, että sillä olisi estävää vaikutusta. Myös seksipalvelujen ostamisen kriminalisointi on tältä kannalta oikea ratkaisu, vaikka sen vaikutukset eivät ole tarkkaan ennakoitavissa. Seksipalvelujen myymisen kriminalisointi todennäköisesti heikentäisi prostituoitujen asemaa, joka muutenkin on monessa suhteessa jo lähtökohtaisesti huono.

Kuten työryhmä toteaa, yksin lainsäädännölliset keinot eivät riitä prostituution harjoittajalleen aiheuttamien moninaisten haittojen korjaamiseen. Myös terveydenhuolto voi ainoastaan osittain parantaa tai lievittää terveydellisiä ja mielenterveydellisiä haittoja. Keskeisintä olisi voida puuttua prostituutioon johtaviin syihin yhteiskuntapolitiikan keinoin, niin myyjän kuin ostajankin kannalta. Seksipalvelujen ostamisen kriminalisointi lainsäätäjän kannanottona voidaan nähdä myös yhtenä tällaisena keinona.

Kaupunginepidemiologi Timo Rostila on antanut mietinnöstä lausuntonsa tartuntatautien ehkäisyn kannalta.

Päivi Koivuranta-Vaara
terveysjohtaja
Pohjoinen terveyskeskus